

1 The Mishnah on משנה - אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן said: One may not put a כלי under a lamp to catch the oil. The Mishnah never discussed whether you can put a כלי over something that is מוקצה in order to protect it. This is a מחלוקת אמוראים between ר' יצחק and רב חסדא.

1

אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן...

Putting a כלי OVER מוקצה

Putting a כלי UNDER מוקצה

מחלוקת רב חסדא רב יצחק

2 The Gemara on גמרא quoted Rav Chisda as follows; - אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה - Although the Chachamim said that we may not place a bowl under a hen to receive the egg - to make sure it does not roll away and break - because of the איסור דרבנן of -אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל - However, if a chicken laid an egg on שבת - כופה עליה כלי שלא תשבר - you can place a כלי over it to protect the egg from breaking.

2

רב חסדא

אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה

כופה עליה כלי שלא תשבר

אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל

רב

Not common

הצלה מצויה

הצלה מצויה

No great loss

אביי challenges רב חסדא from 5 different sources

הצלה מצויה

There are two ways to explain Rav Chisda's opinion.

רב explains that you can move the כלי to protect the egg which is מוקצה, because the רבנן allowed moving non מוקצה items for the sake of מוקצה items in the case of הצלה מצויה - common losses - and it is quite common for an unprotected egg to be trampled and crushed. However, it is not common for a hen to lay the egg on an incline where it would roll away. So too, in the case of our Mishnah, he may not bring a bowl to save the dripping oil, since it is no great loss.

אביי challenges רב חסדא from five different sources that all seem to allow moving a non מוקצה item for the sake of a מוקצה item, even in cases that seem to be uncommon losses. The Gemara, however, explains each of the five cases to be speaking of a הצלה מצויה - a common loss.

3 רב יוסף explains that ר' חסדא understood the איסור in the Mishnah of moving a כלי under the hen to be because of מבטל מהיכנו - כלי מוקצה - when the non-מוקצה vessel has the מוקצה egg land on it, the כלי can no longer be used for the rest of שבת. This explains why the כלי can be placed OVER the מוקצה egg, since the כלי remains usable - and according to Rav Yosef, Rav Chisda does not subscribe to the Issur of אלא כלי ניטל אין כלי ניטל לצורך דבר הניטל. The רב יוסף asks questions from five different ברייתות on גמרא and answers all of them.

3 רב חסדא

כופה עליה כלי שלא תשבר

אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה

אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל

רב יוסף

Remains usable

מבטל כלי מהיכנו

4 The final challenge on רב יוסף, from a ברייתא that states that a basket used for birds to hop on, becomes מוקצה, introduces us to the concept of מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא - If the כלי became מוקצה by having birds on it for the duration of בין השמשות, it remains מוקצה for the entire שבת. If he put the basket there during שבת, it's מוקצה only as long as the birds are on it. When they get off, it is no longer מוקצה.

4 ברייתא

מיגו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא

בין השמשות

שבת

מוקצה entire שבת

מוקצה

Not מוקצה

5 כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר - בשביל שלא תשבר
 Just as you may not put something under the chicken to catch the eggs so too you may not put anything over the eggs to protect them, because of
 you may not move a כלי for the purpose of something that is מוקצה. R' Yitzchok holds that there is no dispensation for הצלה מצויה - common losses.

The gemara asks from the same five Braisos that seem to allow moving a non מוקצה item for the sake of a מוקצה item, and answers with the following qualification of this Halacha. The מוקצה applies only when he initially moves the כלי to use it for the מוקצה item. However, in the case of צריך למקומו - where he needs its place - once he initially moves the כלי to free up the place it's been occupying, he may put it anywhere, even where it serves the purposes of a מוקצה item - and those Braisos are all referring to such a case. The Gemara continues to question R' Yitzchok's opinion from several other Braisos, and answers either בצריך למקומו - he needs its place, or that the items are actually not מוקצה.

5 ר' יצחק

כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר

כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה

אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל

~~הצלה מצויה~~

?

The Gemara asks from 5 ברייתות

אין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל

Moves the כלי לצורך מקומו	Moves the כלי to use the מוקצה item
✓	✗

6 The Gemara then cites a ruling of רב הונא which is in accord with ר' יצחק.

אמר רב הונא עושין מחיצה למת בשביל חי - One may erect a wall or covering to protect a dead body - which is מוקצה - if it is also done on behalf of a living person.
 But one may not make a מחיצה למת solely for the מת.

Based on a Braiso, the Gemara explains as follows; In a case of מות המוטל בחמה - a dead body lying in the sun - the גמרא quotes ר' שמואל בר יהודה that you may not bring a cloth to protect it from the sun. Rather, you have to bring the cloth to protect the people around the מת, and when they go away they can leave the cloth hanging over their chairs, thereby protecting the dead body.

6 רב הונא ← ר' יצחק

אמר רב הונא עושין מחיצה למת בשביל חי

ואין עושין מחיצה למת בשביל מת

7 Continuing the discussion of handling dead bodies on שבת, the גמרא tells us that all agree that if a dead body is in the sun or מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו - you can place a loaf of bread or a baby on it and then carry the body. This קולא does not work for other מוקצה items. It is a special dispensation because of כבוד המת.

7 Handling dead bodies

שבת קודש

מניח עליו... מניח עליו... מניח עליו...

תינוק

ככר

because of כבוד המת

does not work for other מוקצה items

8 If there is no תינוק או ככר available, there is a מחלוקת whether you can move the body from one bed to another in an unusual manner. This מחלוקת revolves around the issue of whether מלטול מן הצד - if moving מוקצה in an indirect way is considered to be a violation of moving מוקצה.

8 If no ככר או תינוק available

מלטול מן הצד

שמייה מלטול או לא שמייה מלטול ?

9 The Gemara concludes by saying that even if שמייה טלטול מן הצד שמייה טלטול, one may still move a body out of a burning house. The reason being: דמתוך שאדם בהול על מתו אי לא שרית ליה אתי לכבוויי - since a person is likely to violate a מצוה of extinguishing the fire in order to protect their dead, חז"ל preferred to allow איסור מכבה דאורייתא rather than risk the איסור מוקצה דרבנן.

9

גמרא concludes
even if
טלטול מן הצד שמייה טלטול

May move body out of burning house

דמתוך שאדם בהול על מתו

חז"ל preferred to allow

rather than risk

מכבה *אסור מצד אורייתא*

מוקצה *אסור מצד רבנן*